

Biblioteca Națională din Chișinău. Sală de lectură.

Fotografii de Ștefan Andronache

O colaborare cu ecou în viitor

Mi-am propus în rândurile ce urmează să încerc a face o evaluare a relațiilor de colaborare dintre bibliotecile publice de pe ambele maluri ale Prutului, relații care pe parcursul anilor s-au transformat în adevărate tradiții și care au drept scop consolidarea spațiului cultural și spiritual comun.

Începute încă la 1990 cu niște vizite reciproce de documentare și schimb de experiență, orașele Galați și Iași, vecinii noștri mai apropiați, deținând în acest sens pionieratul, relațiile de colaborare dintre bibliotecile noastre au evoluat materializându-se în adevărate centre de cultură - biblioteci enciclopedice de carte românească, atât de necesare astăzi pentru redresarea unei cunoscute stări de lucruri.

Nivelul nesatisfăcător al cărții naționale în bibliotecile publice accesibile tuturor categoriilor de beneficiari este evident, ea constituind doar 35,2 la sută din fondul total de publicații. În 1991, an când în Chișinău a fost inaugurată prima bibliotecă de carte românească, "Transilvania", acest procent era și mai mic - 31,8 la sută.

Dar și din această cifră, insuficiență în cazul unui stat declarat independent, cota cărții editată cu grafie latină este neînsemnată, ceea ce reprezintă o adevărată catastrofă mai ales pentru copiii care au ajuns acum în clasele 6-7 și care nu mai pot citi cu litere chirilice, grafie în care au fost editate cărțile apărute până acum 5-6 ani.

Iar fiecare carte, lucru bine știut, își are cititorul său și cartea ce nu va fi citită la vârsta corespunzătoare nu va fi citită niciodată. Copiii, care se ridică astăzi și care reprezintă nădejdea noastră de mâine, vor avea un mare handicap în instruire și golurile formate azi nu vor putea fi depășite nicicând. Deci, istoria se repetă și lipsurile generației noastre, dictate de cenzura ideologică, vor fi și lipsurile copiilor noștri și, ce contează dacă, de data aceasta, sunt generate de cenzura economică. Contează în acest caz rezultatul și nu mijloacele.

În orașul Chișinău, din cele aproximativ 1.800.000 publicații concentrate în biblioteca municipală, doar 29,5 la sută reprezintă cartea în limba română, unui cititor de limbă română

revenindu-i doar 1,6 cărți. Sigur că nu ne vom referi aici la calitatea informației conținută în aceste publicații.

În aceste condiții, inaugurarea la 31 august 1991 a bibliotecii "Transilvania" a fost nu numai un act de mare cultură, a fost și un act de mare omenie, un prim colac de salvare din mrejele ignoranței care, sigur, nu poate fi uitat.

Vor urma mai apoi alte inaugurări și alte sărbători la fel de dragi sufletului nostru, însă acea primă inaugurare cu prezența conducerii de vârf a statului, cu numeroși oaspeți și numeroase personalități notorii ale neamului, ce a avut loc doar la 4 zile după declararea Independenței Republicii va rămâne sărbătoarea supremă pentru noi, care ne va încălzi ori de câte ori vom reveni cu gândul la ea. Din acel neuitat an 1991 multe s-au schimbat, cântarul politicii balansează când într-o parte, când într-alta, dar continuă să bucure cititorul lumina ce răzbate din cărțile ajunse aici prin grija și dragostea unor prieteni adevărați.

Numai la 4 luni după inaugurarea Bibliotecii "Transilvania", la 15 ianuarie

Cronica reconstrucției

1992, a avut loc deschiderea oficială a Bibliotecii "O. Ghibu", filială a Bibliotecii municipale "Mihail Sadoveanu" din București care, având avantajul de a se afla chiar în centrul Chișinăului, s-a transformat într-un timp record în loc de adevărat pelerinaj pentru intelectualitatea și studențimea din Chișinău.

Au urmat mai apoi Biblioteca pentru copii "Gh. Asachi", filială a Bibliotecii Județene Iași, Biblioteca "Ovidiu", filială a Bibliotecii Județene Constanța și Biblioteca "Târgoviște, filială a Bibliotecii Județene Târgoviște.

În prezent, în capitala Republicii funcționează 5 biblioteci de carte românească. Este, desigur, mult prea puțin pentru cei 325 000 de grăitori de limbă română ai Chișinăului, dar e ceva în comparație cu orașele care încă n-au ajuns să se bucure de un asemenea privilegiu.

În urma protocolului de colaborare semnat la 30 iunie 1993 între Biblioteca Județeană Slobozia și Biblioteca Municipală Bălți, iar la 1 iulie între Biblioteca Județeană "V.Voiculescu" din Buzău și Biblioteca orașenească Soroca, în toamna aceluiași an la 16 noiembrie în orașul Soroca și-a deschis ușile pentru cititorii prima bibliotecă de carte românească din afara Chișinăului. Dealtfel, tot dl Alexandru Oproescu a fost printre primii directori de biblioteci județene care și-a adus întreg colectivul la o primă întâlnire cu bibliotecile și bibliotecarii basarabeni. Timpul ce s-a scurs a consolidat relațiile dintre cele două biblioteci și acum manifestările organizate în comun au devenit o tradiție. Cititorii soroceni au avut bucuria unei întâlniri cu scriitorii buzoieni, în luna mai, la un simpozion organizat în comun la Soroca la care a fost comemorat Lucian Blaga; tot în același an, buzoienii au primit vizita a șapte colegi din Soroca etc.

La 10 decembrie 1993 a fost oficiată și deschiderea Bibliotecii de la Bălți. De fapt, se preconiza ca ambele biblioteci să fie inaugurate concomitent, după cum au fost semnate și protocoalele de colaborare. Erau făcute și toate pregătirile de rigoare, însă niște condiții climatice nefaste au zădărnicit planurile, alegându-l pe dl Alexandru Oproescu să rămână în istoria relațiilor de colaborare dintre bibliotecile noastre, marcat cu semnul "primul".

Ceva mai greu avansează relațiile dintre Ialomița și Bălți, Bălții fiind unul din centrele administrative vulnerabile de la noi. Populația de limbă română este

în minoritate, deși numără 64 000, alogenii alcătuind aproximativ 93 000 de locuitori. Din fondul total de carte, doar 8,8 la sută carte în limba română, 91,2 la sută revenind cărții în limbile minorităților naționale. Raportul dintre populație și cota de publicații ce-i revine este zdrobitor în defavoarea populației băștinașe.

E drept că la Bălți este bine pusă la punct Biblioteca Universității pedagogice "Alec Russo", cei de acolo având strânse legături de colaborare cu colegii lor de la Galați și Iași, precum și cu societățile "Pro Bucovina și Basarabia", dar o bibliotecă universitară își are funcțiile sale specifice. Iar orașul Bălți, în afară de faptul că este centru universitar este și centru cultural și administrativ pentru populația din partea de nord a republicii, "capitala nordului" cum se obișnuiește să i se spună. Deci, dacă în sfera activității bibliotecare trebuie să ne impunem undeva atunci Bălțiul este cel mai indicat oraș.

De câțiva ani funcționează o bibliotecă de carte românească la Orhei, organizată de către Biblioteca Județeană "G.T. Chirileanu" din Piatra-Neamț. Legăturile dintre aceste biblioteci sunt însă mai vechi și destul de frecvente, dl Constantin Bostan, chiar și acum când scriu aceste rânduri, având un drum în față spre Orhei, unde urmează să participăm împreună la un seminar de specialitate al bibliotecarilor din bibliotecile publice și cele școlare.

Cel mai rodnic an însă, de la 1990 încoace, de când încep să se contureze mai bine relațiile de colaborare dintre biblioteci, a fost anul 1995. În luna martie, prin intermediul domnului Ion Mărunțelu, reprezentant al Ministerului Culturii, la Ploiești a avut loc o întâlnire de lucru între opt județe: Tulcea, Argeș, Olt, Brăila, Prahova, Gorj, Bacău, Botoșani și respectiv opt raioane: Anenii-Noi, Rezina, Ialoveni, Strășeni, Căușeni, Leova, Briceni, Fălești. Ca urmare, la 31 august, când în republică se consemnează sărbătoarea națională "Limba noastră", cititorii din raioanele: Briceni, Ialoveni, Rezina și Fălești au avut o sărbătoare dublă: au fost inaugurate biblioteci de carte românească, filiale ale bibliotecilor județene Bacău, Olt, Argeș și Botoșani.

Pentru Botoșani și Fălești, legăturile de colaborare n-au început cu această inaugurare, ea fiind precedată de vizite reciproce, de organizarea în comun a Zilelor "M. Eminescu". Pentru făleșteni, cu lipsa lor de personalități care să le reprezinte plaiul, Botoșanii este numit

pe drept cuvânt "județul genilor" - care a dat lumii patru dintre titanii gândirii și culturii românești: M. Eminescu, N. Iorga, G. Enescu, Șt. Luchian - și a fost o adevărată descoperire. Acum, opera acestora, precum și a unei întregi galerii de personalități botoșănene, care au sporit prestigiul gândirii, culturii și științei românești în atâtea domenii, contribuind la înscrierea valorilor naționale în circuitul mondial al valorilor, stă la dispoziția cititorului făleștean, facilitându-i drumul spre lumea frumosului și adevărului.

O bibliotecă pe potriva mărinimiei și mândriei ce-i caracterizează au organizat oltenii la Ialoveni. Colecția donată impune nu numai prin cantitate (mai mult de 8 000 de volume), dar și mai ales prin calitatea și varietatea publicațiilor: enciclopedii, dicționare, almanahuri, precum și alte lucrări de referință, edițiile clasice ale literaturii naționale și universale, publicații din domeniul istoriei, medicinei, artei etc.

În viitorul apropiat urmează să fie inaugurată la Căușeni filiala Bibliotecii Județene Prahova, iar la Strășeni, filiala Bibliotecii Județene Brăila.

Sperăm că vor fi depășite dificultățile de ordin organizatoric la Tulcea și Gorj, care au semnat protocoale de colaborare cu Anenii-Noi și respectiv leova. De altfel, bibliotecarii de la Leova amână cu încăpățănare de câteva luni un seminar de specialitate până va fi posibilă sosirea colegilor de la Gorj.

Printre realizările acestor ani nu putem trece cu vederea și colaborarea cu Centrul de perfecționare de la Bușteni, unde au făcut o școală a bibliologiei românești, perfecționându-și mai ales deprinderile de descriere bibliografică și clasificare zecimală universală (care este punctul nostru slab, noi fiind reveniți la C.Z.U. numai din 1991), 145 de bibliotecari din bibliotecile publice.

Sigur, un material de felul acesta nu poate să cuprindă o colaborare atât de vastă, în care a fost pus atâtea suflet, pentru că un capitol aparte ar necesita doar legăturile dintre cele două biblioteci naționale, un altul, și poate cel mai mare și mai frumos, ar trebui dedicat relațiilor de colaborare cu bibliotecile clujene, dar am ținut neapărat să amintesc încă o dată, fie și în treacăt, de preistoria relațiilor de colaborare dintre bibliotecile noastre. Istoria încă urmează să fie scrisă.

VERA OSOIANU